

Z vedeckého života

Informácia z konania o udelenie vedeckej hodnosti *doktor právnych vied* (DrSc.) prof. JUDr. Jozefovi Čentěšovi, PhD.

Dňa 16. apríla 2024 sa v priestoroch Vedeckej rady Univerzity Komenského v Bratislave uskutočnila obhajoba doktorskej dizertačnej práce (ďalej len „*doktorská dizertácia*“) na tému **Drogová trestná činnosť v podmienkach Slovenskej republiky – vybrané hmotnoprávne aspekty** v konaní na udelenie vedeckej hodnosti „doktor právnych vied“ (DrSc.) prof. JUDr. Jozefovi Čentěšovi, PhD., vo vednom odbore 050500 – Právne vedy.

Predseda komisie prof. Svák predstavil prof. Čentěša ako významnú, medzinárodne rešpektovanú osobnosť trestnoprávnej teórie aj praxe. Následne uviedol zásadné výstupy uchádzača a jeho životopis. Prof. Čentěš sa téme drogovej trestnej činnosti venuje dlhodobo, o čom svedčí aj početnosť publikačných výstupov k predmetnej problematike – dvadsať (20) v rozpätí rokov 1995 – 2023, v podobe vedeckých článkov v domácich a zahraničných vedeckých časopisoch, príspevkov z domácich a zahraničných konferencií, komentárov, monografií a odborných správ a dokumentov. Svoje mnohoročné vedecké skúmanie k drogovej problematike zavŕšil vedeckou monografiou *Drogové trestné činy, ktorá vypracoval v spolupráci s JUDr. Denisou Hamranovou, PhD., a ktorá bola publikovaná v roku 2023 vo vydavateľstve C. H. Beck, Praha.*

Následne predseda komisie požiadal prof. Čentěša o predstavenie obsahu doktorskej dizertácie. Prof. Čentěš priblížil recentný stav problematiky drogovej kriminality a právny rámec protidrogovej politiky Slovenskej republiky vo svetle legislatívy Európskej únie (ďalej len „*EÚ*“). Venoval sa najmä Stratégii EÚ v oblasti drog na obdobie 2021 – 2025 a Národnej protidrogovej stratégii na obdobie rokov 2021 – 2025. Kľúčovým je podľa prof. Čentěša zodpovedanie otázky, aký je spôsob riešenia

problému nedovoleného nakladania s omamnými a psychotropnými látkami. V tomto ohľade uviedol dve základné koncepcie – *represívny prístup*, zameraný na znižovanie ponuky omamných a psychotropných látok, pri ktorom sa kladie dôraz na zákaz a postih nedovoleného nakladania s týmito látkami, a *medicínsko-terapeutický prístup*, zameraný na znižovanie dopytu po omamných a psychotropných látkach, pri ktorom sa kladie dôraz na preventívne, vzdelávacie a liečebné aktivity, s vylúčením (prípadne podstatným obmedzením) represívnych opatrení. V tejto otázke sa priklonil k vyváženému (kombinovanému) prístupu a prepájaniu nástrojov a metód oboch koncepcií. Najvýznamnejšiu zmenu právnej úpravy drogových trestných činov podľa prof. Čentěša predstavovalo prijatie zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „*Trestný zákon*“). Prof. Čentěš spolu s JUDr. Hamranovou spracovali vedeckú monografiu *Drogová trestná činnosť v podmienkach Slovenskej republiky – vybrané hmotnoprávne aspekty*, v ktorej komplexne skúmali hmotnoprávnu úpravu drogových trestných činov a identifikovali nedostatky tejto právnej úpravy. Zamerali sa na analýzu rozhodovacej činnosti orgánov aplikácie práva v trestnom konaní z hľadiska interpretácie a aplikácie drogových trestných činov a podstatu v odlišnej rozhodovacej činnosti spočívajúcu v absencii určenia konkrétneho množstva obvyklej jednorazovej dávky pre vlastnú potrebu v zákone. Spoluautorii ďalej skúmali problematiku určenia rozsahu činu (väčší rozsah, značný rozsah a veľký rozsah) ako okolnosti umožňujúcej aplikovať kvalifikovanú skutkovú podstatu trestného činu podľa § 172 ods. 6 písm. d), ods. 7 písm. c) alebo ods. 8 písm. c) Trestného zákona. Za aktuálne považujú kvantitatívne vyme-

zovanie množstva zaistej látky pomocou hmotnostnej fyzikálnej veličiny a rozsah činu následne určiť na základe súčinu celkového množstva zaistených látok, ktoré budú uvedené v zákone. Ďalej sa prof. Čentěš v rámci obhajoby doktorskej dizertácie venoval problematike trestania drogových trestných činov. Podľa jeho názoru je slovenská právna úprava ukladania trestov jednou z najstriktnejších v EÚ. V aplikáčnej praxi slovenských súdov prevláda tendencia uprednostňovať uloženie trestov odňatia slobody, eventuálne podmienených odkladov výkonu trestu odňatia slobody, pred alternatívnymi trestami a alternatívami k trestnému stíhaniu. Ďalej uviedol, že v slovenskom právnom poriadku absentuje možnosť nahradiť súdom uložený trest odňatia slobody uložením ochranného liečenia, ak sa odsúdený podrobí ochrannému liečeniu. Medzi argumenty podporujúce zmenu právnej úpravy trestnosti neoprávneného prechovávaného omamných a psychotropných látok (najmä pre vlastnú potrebu) zaradil tieto okolnosti:

- požívanie alkoholu a fajčenie cigariet je štátom a spoločnosťou tolerované, aj keď ide o látky, ktoré škodia zdraviu, a užívanie niektorých druhov omamných a psychotropných látok, najmä tzv. ľahkých drog (napr. z rastliny rodu konopa spôsobuje čiastočne porovnateľné účinky s alkoholom a tabakom);
- sebapoškodzovanie v zásade trestné nie je a osoba, ktorá sa rozhodne pre konzumovanie týchto látok, poškodzuje svoje zdravie;
- čiastočné liberalizovanie drogových trestných činov môže znížiť príjmy drogových kartelov z neoprávneného predaja, čo môže viesť k tomu, že obmedzia nedovolené obchodovanie s týmito látkami;
- sankcionovanie prechovávaného malého množstva týchto látok aj prostredníctvom noriem správneho práva (drogový priestupok);
- podpora preventívnych opatrení, ktoré budú odrádzať od užívania týchto látok;
- vytvorenie siete zdravotníckych zariadení, kde by konzumenti podstupovali liečbu;
- zabránenie tomu, aby vo výkone trestu od-

ňatia slobody si vykonávali tresty prvopáchatelia popri páchateloch, ktorí sa dopustili závažných trestných činov alebo opätovne;

- odbremenenie orgánov aplikácie práva (orgány činné v trestnom konaní a súdy), ktoré sa môžu viac zamerať na závažnú trestnú činnosť;
- znižovanie nákladov spojených s výkonom trestu odňatia slobody.

V súvislosti s identifikovanými nedostatkami rozhodovacej činnosti orgánov aplikácie práva prof. Čentěš pozitívne vníma rozhodovacie činnosť trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý prijatými judikátmi a stanoviskami výrazným spôsobom prispel k zjednoteniu súdnej praxe. Pre zefektívnenie boja proti nedovolenému nakladaniu s omamnými a psychotropnými látkami a k zníženiu miery páchania drogovej trestnej činnosti je potrebné nedostatky právnej úpravy odstrániť, a to nielen zjednotením rozhodovacej činnosti orgánov aplikácie práva, ale aj ukladaním spravodlivých sankcií, tzv. sankcií na mieru, páchatelom drogových trestných činov.

Záverom návrhov prezentovaných prof. Čentěšom je zefektívniť postupy a rozhodovanie orgánov aplikácie práva v rámci trestného konania vrátane zvýšenia efektívnosti vynakladania verejných zdrojov a znížiť negatívne dosahy na spoločnosť a jednotlivcov. Poznatky, ktoré prof. Čentěš nadobudol pri vedeckom skúmaní problematiky drogovej kriminality, konfrontoval s novelami právnej úpravy drogových trestných činov, na ktorej sa sčasti podieľal v rámci členstva v pracovnej komisii Ministerstva spravodlivosti SR v rokoch 2000 až október 2023. Vzhľadom na jeho vedecké skúmanie poznatky považuje za nutné v podmienkach Slovenskej republiky vytvoriť komplexnú koncepciu represívnych a preventívnych opatrení s dôrazom na presadzovanie prvkov restoratívnej justície, ktorá by ponúkla páchatelom (konzumentom) cestu k spravodlivosti. Cesta moderného trestného práva, v kontexte postavenia Slovenskej republiky ako členského štátu EÚ, vyžaduje reakciu na aktuálne trendy a zblížovanie právnych poriadkov členských štátov EÚ.

Zároveň je potrebné tieto zmeny pripraviť po celospoločenskej diskusii tak, aby boli zohľadnené argumenty, ktoré by prispeli k spravodlivejšiemu rozhodovaniu orgánov aplikácie práva v trestnom konaní.

Po prezentovaní oponentských posudkov predseda komisie otvoril verejnú diskusiu, do ktorej sa zapojili slovenské a české osobnosti z oblasti právnej vedy. V rámci diskusie boli prezentované rôzne hľadiská prístupov k riešeniu drogovej trestnej činnosti a protidrogovej politiky štátu. Zároveň boli položené otázky týkajúce sa aktuálnej protidrogovej politiky SR a iných štátov EÚ, ako aj možnosti využitia materiálneho korektívu v súvislosti s novozavedenou priestupkovou zodpovednosťou v oblasti prechovávaní omamných a psychotropných látok, ako aj otázky týkajúce sa zneužívania nových psychoaktívnych látok. Viaceré prítomné osobnosti vyjadrili prof. Čentéšovi podporu v súvislosti s udelením vedeckej hod-

nosti doktor právnych vied (DrSc.) a vďaka za jeho celoživotný prínos pre vedu trestného práva, najmä v oblasti protidrogovej problematiky.

Na neverejnom (tajnom) hlasovaní komisie pre obhajobu doktorskej dizertácie hlasovali členovia komisie za udelenie vedeckej hodnosti doktor právnych vied (DrSc.). Na základe uvedeného predložil predseda komisie prof. Svák návrh na udelenie vedeckej hodnosti doktor právnych vied (DrSc.). Vedecká rada UK o návrhu rozhodla kladne a dňa 3. júna 2024 udelila prof. Čentéšovi vedeckú hodnosť ,doktor právnych vied (DrSc.). Následne SKVH dňa 7. júna 2024 vyslovila súhlas s udelením vedeckej hodnosti prof. JUDr. Jozefovi Čentéšovi.

Prof. JUDr. Jozefovi Čentéšovi, DrSc., srdečne blahoželáme k úspešnému završeniu konania.

Lucia V a s i l i k*
Lenka M i k l ó s s y o v á**

*Mgr. Lucia Vasilik, Právnická fakulta UK v Bratislave.

**Mgr. Lenka Miklóssyová, Právnická fakulta UK v Bratislave.